

Sygnatura akt: VIII Gz 357/16

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie - Wydział VIII Gospodarczy

Przewodniczący: SSO Leon Miroszewski

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko Biuro (...) i (...) spółce jawnej z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin -Centrum w Szczecinie z dnia 8 września 2016 roku o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSO Leon Miroszewski

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 września 2016 roku, w sprawie XI GC 543/16 Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od apelacji w wysokości 30 zł. Sąd ten stwierdził, że pozwana nie wykazała jakimikolwiek dokumentami, że nie ma dostatecznych środków na tą opłatę, a ze złożonego przez nią oświadczenia wynika, że wykonuje swoje zobowiązania prywatne, natomiast nie zamierza przeznaczać posiadanych środków na uiszczenie opłaty od apelacji. Podkreślił, że koszty sądowe mają charakter opłat publicznoprawnych i winny być przez przedsiębiorcę traktowane na równi z innymi obowiązkami tego typu.

Na to postanowienie pozwana wniosła zażalenie, w którym wniosła o jego zmianę i zwolnienie jej od opłaty sądowej od apelacji oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie art. 103 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez odmowę jego zastosowania, naruszenie art. 130 §1 k.p.c. poprzez niewezwanie pozwanej do uzupełnienia braków wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji i przedwczesne jego oddalenie oraz błęd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że pozwana wykonuje swoje zobowiązania prywatne, nie zamierza natomiast przeznaczać posiadanych środków na uiszczenie opłaty od apelacji, podczas gdy takiego wniosku nie można wywieść z oświadczenia zamieszczonego w apelacji pozwanej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do regulacji zawartej w art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 623) sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nie będącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Treść powyższego przepisu, również w kontekście wymogów dowodzenia, określonych w art. 232 k.p.c., wskazuje, że to na wnioskodawcy (i to bez wezwania sądu) spoczywa obowiązek udowodnienia, że nie posiada dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych, przez co należy rozumieć całościowe, choć według własnego uznania wnioskodawcy, przedstawienie sytuacji finansowej, w tym wykazanie braku środków, a przynajmniej efektywnych możliwości ich aktywowania, jak również, że stan ten ma charakter trwały, a także przedłożenia dokumentów mogących być podstawą do poczynienia ustaleń zgodnie z deklarowanym przez stronę stanem faktycznym.

Art. 103 u.k.s.c. nie wskazuje wymagań formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, toteż brak wykazania, że wnioskodawca nie ma dostatecznych środków na koszty sądowe jest brakiem merytorycznym, a nie formalnym. W orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, iż „wystarczające udokumentowanie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych przez osobę prawną odnosi się do sfery dowodowej regulowanej przepisami o postępowaniu dowodowym (art. 227-234 k.p.c.), dlatego skutkiem zaniechania wnioskodawcy w tym zakresie jest oddalenie wniosku (...)”. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z 2 października 1998 r., III CZP 34/98, Prok. i Pr. 1999, nr 3, poz. 38).

Z art. 103 u.k.s.c. nie sposób wyprowadzić wniosku, że formułuje on wymóg formalny przedłożenia dokumentów. Osoba prawna może wykazać swoją sytuację majątkową (finansową i ekonomiczną) za pomocą wszelkich środków dowodowych, choć podstawowe znaczenie mają dokumenty, np. wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, czy sprawozdania finansowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007, V CZ 106/07).

Z własnej inicjatywy sąd może wezwać wnioskującego jedynie do uzupełnienia wniosku zmierzając do sprawdzenia jego stanu majątkowego i możliwości płatniczych w drodze dochodzenia zarządzonego na podstawie art. 109 §1 powołanej ustawy, jeśli z przedstawionych przez niego we wniosku informacji, jak i innych danych znajdujących się w aktach sprawy wynika potrzeba rozstrzygnięcia wywołujących istotne wątpliwości aspektów sytuacji finansowej wnioskodawcy.

W świetle powyższego poglądu nie było podstaw do wzywania pozwanej o uzupełnienie jego wniosku o istotne dokumenty finansowe spółki, skoro we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (zawartym w apelacji) podała ona - choć bardzo lakonicznie - informacje dotyczące jej sytuacji finansowej (k. 122). Nieuprawnione jest tedy twierdzenie pozwanej, że to sąd rozpoznający wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych ma określić oczekiwania wobec wnioskodawcy w przedmiocie wykazania braku po jej stronie środków na te koszty.

Kontynuując, nie było podstaw do przyjęcia, że pozwana nie jest w stanie ponieść opłaty sądowej w najniższej przewidzianej wysokości 30 złotych. Należało pominąć gołosłowne twierdzenia o braku zysków (co i tak nie ma decydującego znaczenia, bowiem istotna jest wielkość osiągniętych przychodów), czy konieczności ograniczania kosztów związanych z prowadzeniem działalności (co wskazuje na bezzasadne przyjęcie, że obowiązek uiszczenia kosztów sądowych jest obowiązkiem w dalszej kolejności). Niewiarygodne jest twierdzenie, że pozwana nie będzie mogła, wskutek uiszczenia kwoty 30 złotych, wykonać jednego z bieżących zobowiązań. Można wręcz sądzić, że wniosek pozwanej powodowany jest wyłącznie zamiarem przedłużenia postępowania.

Zwolnienie od kosztów sądowych jest wyjątkiem od zasady ich ponoszenia przez stronę w dochodzeniu przed sądem swoich praw w postępowaniu cywilnym. Gdyby uznać, że takie zwolnienie należy się pozwanej, to należałoby przyjąć, że zwolnienie od kosztów jest zasadą a nie wyjątkiem

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. należało oddalić zażalenie jako bezzasadne.

SSO Leon Miroszewski